

Ett reviderat industriutsläppsdirektiv

2021/22:FPM88

Miljödepartementet

2022-05-10

Dokumentbeteckning

COM(2022) 156

Kommissionens förslag till revidering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnande åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar), IED, och rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

Sammanfattning

Den 5 april 2022 presenterade kommissionen förslag på revidering av industriutsläppsdirektivet (IED) som ett led i att genomföra EU:s gröna giv och flera tillhörande strategier. Förslaget har lagts fram som paket tillsammans med den nya industriutsläppsportalsförordningen (COM(2022) 157 final).

Förslaget innehåller åtgärder som syftar till att effektivisera IED i att begränsa utsläpp av föroreningar, att säkerställa allmänhetens tillgång till information och deltagande i beslutsprocesser, att förenkla regelverket, att främja upptaget av innovationer och ny teknik, att stödja omställningen till en giftfri och cirkulär ekonomi, att stödja utfasningen av fossilt och minska utsläpp av växthusgaser. Förslaget innebär också att ytterligare verksamheter kommer att inkluderas och att tröskelvärdena för vissa verksamheter justeras. Vidare görs en ändring i deponidirektivet så att BAT-slutsatser för deponier kan föreskrivas.

Regeringen är generellt positiv till ambitionen att förbättra direktivets effektivitet och de åtgärder som ska minska utsläppen av föroreningar. Regeringen ser att det kan finnas fördelar med att direktivets tillämpningsområde utökas till att omfatta fler branscher och att fler verksamheter regleras. Regeringen ser även fördelar med att direktivet får ett ökat fokus på resurshushållning, men anser att vid fastställandet av krav på resurshushållning bör hänsyn till olika miljöaspekter kunna tas med en viss flexibilitet utifrån syftet att minska den totala miljöpåverkan och för att främja teknik som även minskar utsläppen av växthusgaser. Det är viktigt att

kraven även fortsatt ger företagen goda möjligheter att ställa om till mer hållbar produktion. Gemensamma krav inom EU kan innebära att de krav som ställs på industriverksamheter blir mer förutsebara, vilket kan förenkla miljöprövningen och förbättra konkurrensvillkoren. Regeringen ser särskilt positivt på de åtgärder som syftar till att främja innovationer eftersom ny teknik är en förutsättning för den gröna omställningen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I meddelandet om en europeisk grön giv (COM(2019) 640) aviserade Europeiska kommissionen att IED skulle revideras för att vara förenligt med strategier för klimat, energi och cirkulär ekonomi.

IED har därefter utvärderats av kommissionen. Av utvärderingen framgår att direktivet är effektivt för att förhindra och kontrollera utsläpp av föroreningar framför allt till luft. Direktivet har även varit effektivt i införandet av bästa tillgängliga teknik. Direktivet har dock varit mindre effektivt i att främja resurseffektivitet, cirkulär ekonomi och innovation samt att minska utsläpp av växthusgaser.

Genom utvärderingen har det också stått klart att direktivet inte är genomfört enhetligt i hela EU. Olika ambitionsnivåer mellan medlemsstaterna medför att målen med direktivet inte nås fullt ut. Det underminerar möjligheterna för företag att på en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön agera på lika villkor.

För att hantera dessa utmaningar och för att leva upp till åtagandena i den europeiska gröna given har kommissionen lagt fram ett förslag till revidering av direktivet. Revideringen av IED har även tagits upp som ett verktyg för att genomföra EU:s handlingsplan för nollföroreningar, metanstrategi, kemikaliestrategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Industriutsläppsdirektivets övergripande syfte

Det övergripande syftet med direktivet är att fastställa bestämmelser om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar från industriella verksamheter. Det innehåller också bestämmelser som syftar till att förebygga eller, när det visar sig vara omöjligt, minska utsläppen till luft, vatten och mark och förebygga uppkomst av avfall, så att en hög skyddsnivå kan uppnås för miljön som helhet.

Direktivet innebär att medlemsstaterna måste införa krav på att industriella verksamheter inte får bedrivas utan tillstånd. Av direktivet framgår krav som verksamheterna måste uppfylla för att det ska vara möjligt att få ett tillstånd

och för att verksamheterna ska få bedrivas. Kraven kan till viss del genomföras genom generella föreskrifter. Av direktivet framgår också att det på EU-nivå ska fastställas vad som utgör bästa tillgängliga teknik (BAT) för olika verksamheter och tekniker. Vad som utgör bästa tillgängliga teknik beskrivs i dokument som kallas BAT-referensdokument och i BAT-slutsatser. BAT-slutsatserna ska användas som referens vid fastställande av vilka villkor som ska gälla för en verksamhet. Av BAT-slutsatserna framgår gränsvärden för utsläpp (BAT-AEL) och gränsvärden för resurshushållning (BAT-AEPL) som är förknippade med bästa tillgängliga teknik.

Direktivets övergripande syfte och de övriga grundläggande delarna om krav på tillstånd och framtagande av vad som utgör bästa tillgängliga teknik behålls i revideringen av direktivet och är således en utgångspunkt även för de delar av direktivet som nu föreslås läggas till eller ändras.

1.2.2 Åtgärder för att förbättra IED:s effektivitet

Åtgärder för minskade utsläpp

Enligt förslaget ska lägsta möjliga gränsvärde för varje verksamhet fastställas inom ramen för vad som utgör bästa tillgängliga teknik. Vilket gränsvärde som fastställs ska baseras på verksamhetsutövarens bedömning och analys av möjligheterna att nå lägsta möjliga gränsvärde (artikel 15.3).

Genom förslaget förtydligas verksamhetsutövares förutsättningar att få dispens från de gränsvärde som anges i BAT-slutsatser. Vilka principer som ska gälla vid dispensgivning förtydligas och en genomförandeakt ska tas fram för hur en rimlighetsavvägning ska göras. Dispens får inte ges om en miljökvalitetsnorm riskerar att överskridas. Den behöriga myndigheten ska omvärdera beslutet om dispens vart fjärde år. Verksamhetsutövaren ska övervaka utsläppen och informationen ska ges in till den behöriga myndigheten som ska publicera den på internet (artikel 15.4, 16, 18, 24.3 c och bilaga 2).

Genom förslaget förtydligas att en miljökvalitetsnorm kan kräva strängare krav än vad som kan uppnås med bästa tillgängliga teknik. Ett tillstånd ska omprövas och uppdateras när det är nödvändigt för att följa en miljökvalitetsnorm (artikel 21.5 c).

För indirekta utsläpp av förorenande ämnen till vatten får, liksom tidigare, resultatet av reningsverk utanför anläggningen tas med i beräkningen när utsläppsvärden för verksamheten fastställs. Det förtydligas att det får ske under förutsättning att verksamhetsutövaren uppfyller vissa krav såsom att utsläppen inte försämrar reningsanläggningen, att reningsanläggningen har kapacitet att ta hand om utsläppen och att belastningen på miljön inte ökar. (artikel 15.1 andra stycket).

Förslaget innehåller utökade krav på övervakning av utsläppen, särskilt i de fall dispens meddelats och när det behövs i förhållande till en miljökvalitetsnorm.

Gränsöverskridande utsläpp

Förslaget innehåller krav på information och åtgärder vid en olycka eller andra utsläpp som kan påverka miljön eller människors hälsa i ett annan medlemsstat (artikel 7, 26.1 och 2).

Förbättrad efterlevnad och genomförandet av direktivet

Tillsynsmyndigheten ges en uttrycklig möjlighet att förbjuda en verksamhet som inte följer tillståndet och som medför en risk för hälsa eller allvarlig miljöpåverkan till dess att tillståndet åter följs (artikel 8.3).

I syfte att bedöma efterlevnaden av gränsvärden för utsläpp föreslås bestämmelser om tillämpning av mätosäkerhet samt en möjlighet för kommissionen att ta fram en delegerad akt om mätmetod. (artikel 15a).

Förslaget innehåller förtydliganden och preciseringar av kraven på att medlemsstaterna ska fastställa sanktioner för överträdelser av kraven i direktivet. Straffen ska inkludera böter och bland annat relateras till verksamhetsutövarens inkomst och överträdelsens dignitet (artikel 79). En medlemsstat ska säkerställa att det är möjligt för en skadelidande att få skadestånd om en hälsoskada uppstår som en konsekvens av att kraven i direktivet inte följts. Rätten till skadestånd gäller inte enbart gentemot verksamhetsutövaren utan även den behöriga myndigheten (artikel 79 a).

Regelförenkling

För att åstadkomma regelförenklingar föreslår kommissionen förtydliganden av hur kraven i olika kapitel ska tillämpas i förhållande till varandra. Förslaget innehåller även ett förtydligande av när förgasnings- eller pyrolysanläggningar ska undantas från de särskilda bestämmelserna för avfallsförbränning och samförbränningsanläggningar (artikel 42.1 andra stycket). Förslaget innehåller dessutom ett nytt kapitel med särskilda förenklade regler för djurhållande verksamheter som föreslås undantas från de generella reglerna i IED.

Säkra tillgången till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och möjligheten till rättslig prövning

IED innehåller sedan tidigare krav på att allmänheten ska ha tillgång till information och möjlighet att delta i beslutsprocesser. Nu föreslås åtgärder för att underlätta tillgången till information genom att underlag i större utsträckning ska publiceras på internet. Detta gäller för tillstånden, en sammanfattning av tillstånden (artikel 5.4 och artikel 24.2) och

miljöledningssystem (artikel 14 a.3). Förslaget innehåller även en utökad möjlighet för allmänheten att delta i processer vid omprövning av tillstånd (artikel 24.1). Möjligheten att överklaga ska inte vara beroende av deltagande tidigare i processen (artikel 25.1). För information som kan innehålla affärshemligheter införs en ny reglering som innebär att sådan data endast ska delas med representanter för medlemsländerna, kommissionen och EU-myndigheter och miljöorganisationer förutsatt att dessa har skrivit under sekretessavtal (artikel 13.2 andra stycket).

1.2.3 Innovationsfrämjande åtgärder

Enligt förslaget ska kommissionen inrätta ett innovationscentrum för industriell omvandling och utsläpp (innovation Centre for Industrial Transformation and Emissions (INCITE) (artikel 27 a). Centret ska analysera och samla in information om nya tekniker. Kommissionen ska ta hänsyn till vad centret kommer fram till i arbetet med att ta fram BAT-referensdokument.

Enligt förslaget ska verksamhetsutövaren ges utökade möjligheter att testa ny teknik. Möjligheten till undantag från BAT-slutsatserna förlängs därför från 9 till 24 månader (artikel 27 b).

Det föreslås även att verksamhetsutövare ska få längre tid än fyra år på sig, upp till sex år, att få ställa om och få följa särskilda gränsvärden för ny teknik (ET AEL) (artikel 27 c).

1.2.4 Effektivare och ambitiösare krav om kemikalier, cirkulär ekonomi och resurseffektivitet

Kemikalier

Den vägledande förteckningen över förorenade ämnen i bilaga 2 till direktivet tas bort. Istället införs en hänvisning till Industriutsläppsportalsförordningen (tidigare regulation (EC) No 166/2006). Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) ges en formell roll i framtagandet av BAT-referensdokument (artikel 13). En kemikaliehanteringsplan ska tas fram som en del av ett miljöledningssystem.

Resurshushållning och cirkulär ekonomi

För att i högre utsträckning åstadkomma resurshushållning och en cirkulär ekonomi görs tillägg om att materialresurser och vatten ska användas effektivt, inklusive återanvändas, samt att hela den övergripande livscykeln miljöprestanda för leverantörskedjan bör beaktas (artikel 11 fa och fb). Medlemsstaternas möjligheter att låta bli att ställa krav på energieffektivitet tas bort (artikel 9.2).

Förslaget innebär även en förändring av statusen på BAT-slutsatser för resurshushållning (BAT associated environmental performance levels, BAT-

AEPL) då dessa ska omsättas till villkor i tillståndet (art. 14.1 aa). Av förslaget framgår också att tillstånden ska innehålla villkor med lämpliga krav på övervakning av förbrukning av resurser såsom energi, vatten och råvaror (artikel 14.1 bc).

Nytt i direktivet är krav på att verksamhetsutövaren ska ta fram och implementera ett miljöledningssystem som ska uppfylla kraven i relevanta BAT-slutsatser (artikel 11 fc och artikel 14 a). Även tillstånden ska innehålla lämpliga villkor för ett miljöledningssystem (artikel 14.1 bb). Som en del av miljöledningssystemet ska det finnas miljömål för verksamheten och åtgärder för att uppnå målen, åtgärder för att förebygga avfall och minimera risker med skadliga ämnen, en energikartläggning i enlighet med kraven i energieffektiviseringsdirektivet (2012/27/EU) och åtgärder för att genomföra rekommendationerna i det direktivet samt en kemikaliehanteringsplan (artikel 14 a). Miljöledningssystemen ska göras offentliga (artikel 14 a sista stycket).

Av direktivet framgår också att miljöledningssystemen ska innehålla en omställningsplan. Senast 30 juni 2030 ska vissa verksamheter som omfattas av IED, ta fram en omställningsplan (transformation plan). Planen ska gälla för varje anläggning och ska innehålla information om hur anläggningen ska ställa om under perioden mellan 2030–2050 i syfte att bidra till en hållbar, ren, cirkulär och klimatneutral ekonomi till 2050. Planen ska granskas senast den 31 december 2031 av det revisionsorgan som verksamhetsutövaren anlitat som en del av inrättandet av ett miljöledningssystem. Revisionsorganet ska granska om planen stämmer överens med de krav som kommissionen ska ta fram i en delegerad akt (artikel 27 d).

1.2.5 Åtgärder för att minska industrins klimatpåverkan

Den nuvarande lydelsen av direktivet innehåller en bestämmelse som innebär att gränsvärden för utsläpp av växthusgaser inte ska sättas i tillstånd för verksamheter som även omfattas av utsläppshandelssystemet (EU ETS). Denna bestämmelse (artikel 9.1) behålls, men från och med 2028 och vart femte år därefter ska kommissionen ta fram en rapport där den ser över genomförandet av direktivet. Rapporten ska beakta innovationer och bland annat innehålla en utvärdering av samordningen mellan IED och utsläppshandelssystemet i enlighet med art. 8 EU ETS (artikel 73.1).

Enligt förslaget ska verksamheter ta fram en omställningsplan som bland annat ska innehålla information om hur verksamheten ska ställa om i syfte att bidra till en klimatneutral ekonomi. Övriga förslag som syftar till att bidra till en minskad klimatpåverkan rör energieffektivisering och annan resurshushållning. Förslagen redogörs för i avsnitt 1.2.4.

Direktivet utökas till att gälla fler verksamheter

Kommissionens förslag innebär att direktivet utökas till att gälla fler verksamheter. Följande verksamheter föreslås inkluderas i direktivet.

Pyrolys av kol eller andra bränslen i anläggningar med en sammanlagd installerad tillförd effekt på minst 20 MW.

Tillverkning av litiumjonbatterier (med en produktionskapacitet på mer än 3,5 GWh eller mer per år).

Utvinning och bearbetning av vissa icke-energimineral såsom industrimineral (inklusive baryt, bentonit, diatomit, fältspat, flusspat, grafit, gips, kaolin, magnesit, perlit, kaliumkarbonat, salt, svavel och talk) och metallhaltiga malmer (inklusive bauxit, krom, kobolt, koppar, guld, järn, bly, litium, mangan, nickel, palladium, platina, tenn, volfram och zink)

Följande verksamheter föreslås inkluderas i en större omfattning.

Verksamheter som utför behandling av järnbaserade metaller utökas till att även omfatta drift av kallvalsverk med en kapacitet som överstiger 10 ton råstål per timme; drift av tråddragning med en kapacitet som överstiger 2 ton råstål per timme; drift av smedjor med smidespressar vars kraft överstiger 10 meganewton (MN) per press. För drift av smedjor med hammare sänks tröskeln från 50 till 20 kilojoule per hammare.

Verksamheter som utför förbehandling och färgning av textilfibrer eller textilier utökas till att även omfatta efterbehandling av sådana.

Följande verksamheter justeras något i förhållande till nuvarande direktiv.

För verksamheter för bortskaffande eller återvinning av icke-farligt avfall förtydligas att biologisk behandling kan vara anaerob rötning.

För verksamheter för bortskaffande eller återvinning av djurkroppar och animaliskt avfall, ändras begreppet animaliskt avfall till biprodukter.

Uppfödning av fjäderfän och grisar om verksamheten har minst 150 LSU (live stock units), till exempel är 150 LSU detsamma som 500 slaktgrisar och som 21 400 slaktkycklingar. I nuvarande direktiv går gränsen vid 40 000 plaster för fjäderfä, 2 000 plaster för slaktsvin och 750 plaster för suggor.

Uppfödning av nötkreatur (artikel 3.23 b) omfattas, om verksamheten har minst 150 LSU.

Uppfödning av en blandning av fjäderfän, grisar och nötkreatur omfattas om verksamheten har minst 150 LSU.

I förslaget ges kommissionen rätt att i delegerade akter lägga till verksamheter som ska omfattas av direktivet utifrån i direktivet uppsatta kriterier (artikel 74.2).

Kommissionen föreslår ett nytt kapitel med särskilda förenklade krav för verksamheter som föder upp fjäderfän, grisar och nötkreatur (kapitel VIa). De verksamheter som föder upp fjäderfän och grisar och som redan i dag omfattas av direktivet behöver inte längre uppfylla kraven som gäller för övriga industriverksamheter (punkt 6.6 i bilaga 2 tas bort).

Enligt förslaget ska uppfödning i verksamheter av en viss storlek (150 LSU) ha tillstånd (artikel 70 c och bilaga Ia). En medlemsstat får dock genomföra detta genom att i stället kräva registrering av verksamheten (artikel 4.1 andra stycket). Av direktivet framgår krav som en verksamhetsutövare ska uppfylla, till exempel övervaka utsläpp och använda bästa tillgängliga teknik (artikel 70 d). Anläggningar nära varandra får behandlas som en anläggning (artikel 70 b).

Kraven på uppfödningens verksamheter får genomföras genom generella föreskrifter (artikel 70 c och artikel 6) och behöver således inte fastställas i tillstånd. Kommissionen ska ta fram regler för verksamheter som föder upp djur som ska utgå från användningen av bästa tillgängliga teknik och innehålla bestämmelser om bland annat gränsvärden för utsläpp, gränsvärden för miljöprestanda, praxis för landspridning och praxis för att förebygga och begränsa föroreningar (artikel 70 i).

1.2.6.1 BAT-slutsatser för deponering av avfall

Kommissionen föreslår att artikel 1 andra stycket i rådets direktiv (1999/31/EG) av den 26 april 1999 om deponering av avfall (deponidirektivet) tas bort vilket medför att BAT-slutsatser kan tas fram för deponier inom ramen för IED.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vissa av de föreslagna ändringarna i IED kommer sannolikt att medföra behov av ändringar i miljöbalken eller tillhörande föreskrifter, såsom industriutsläppsförordningen (2013:250) och dess reglering av BAT-slutsatser och av krav på resurshushållning. Direktivet ger utrymme för viss flexibilitet avseende genomförandet, till exempel genom reglering i tillståndsprövning eller genom generella föreskrifter. Hur stora förändringar som krävs beror på det slutliga förhandlingsresultatet och hur det genomförs i svensk lagstiftning.

Det kan dock redan nu konstateras att en del av de föreslagna kraven motsvarar vad som redan gäller vid tillståndsprövning enligt miljöbalken och tillhörande förordningar. IED har genomförts i Sverige främst genom miljöbalken och tillhörande förordningar. De bindande BAT-slutsatserna har genomförts som generella föreskrifter genom en hänvisning till dem i 2 kap. industriutsläppsförordningen. Krav på tillstånds- respektive anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet följer av 9 kap. 6 § miljöbalken och

miljöprövningsförordningen (2013:251). I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna. Dessa bestämmelser motsvarar till stor del kraven i IED.

De verksamheter som läggs till i kommissionens förslag ska redan i dag ha tillstånd eller göra en anmälan enligt gällande bestämmelser, så i den delen innebär förslaget ingen ändring av svenska regler. Vissa av de verksamheter som föder upp grisar, fjäderfän och boskap och som föreslås omfattas av krav i direktivet omfattas i dag inte av krav på anmälan eller tillstånd i enligt svenska regler. Dessa regler måste därför utökas till att gälla dessa verksamheter.

Även de föreslagna åtgärderna för att förbättra IED:s effektivitet motsvaras i relativt stor utsträckning redan i dag av regler i miljöbalken. Vid prövning enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren använda bästa möjliga teknik, det vill säga tillämpa en teknik som ger så låga utsläpp som möjligt, om inte verksamhetsutövaren visar att det skulle vara orimligt. Strängare krav får ställas för att säkerställa att en miljö kvalitetsnorm följs. Verksamhetsutövaren ska löpande planera och kontrollera verksamheten för att förebygga och motverka olägenheter för människors hälsa och miljön. I detta ingår att genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om påverkan på miljön. Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bland annat tillståndsbeslut ska följas. Bestämmelser om straff och sanktioner finns i 29–30 kap. miljöbalken och om kompensation i 32 kap.

Förslagen om krav på resurshushållning motsvaras delvis av kraven i miljöbalken och tillhörande förordningar. Alla verksamhetsutövare ska hushålla med råvaror och energi samt minska mängden avfall, skadliga ämnen i material och produkter, minska negativa effekter av avfall och återvinna avfall. I första hand ska förnybara energikällor användas. Verksamhetsutövare ska tillämpa substitutionsprincipen genom att välja kemiska produkter som är mindre skadliga.

Bestämmelserna om miljöledningssystem och omställningsplaner kommer att kräva ändringar i svensk lagstiftning. Kommissionens förslag motsvarar dock delvis det som regleras genom förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll och de föreskrifter som Naturvårdsverket tagit fram kring detta.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

1.4.1 Kommissionens konsekvensanalys

Förslaget bygger på en omfattande konsekvensanalys utförd av kommissionen som presenterades tillsammans med förslaget till en revidering av direktivet. Sammantaget förväntas fördelarna avsevärt överväga kostnaderna. Av konsekvensanalysen framgår att även om det inte

har varit möjligt att kvantifiera och värdera alla effekter, uppskattas att de åtgärder som förbättrar direktivets effektivitet har hälsofördelar till ett värde av mellan 860 miljoner euro och 2,8 miljarder euro per år. De årliga kapitalutgifterna och löpande driftskostnaderna för företag uppskattas bli omkring 210 miljoner euro per år.

Den totala administrativa bördan för hela förslaget uppskattas till 250 miljoner euro per år för industriella aktörer och 196 miljoner euro per år för offentliga myndigheter.

Förslaget om reglering av verksamheter som föder upp nötkreatur, grisar och fjäderfän resulterar i minskningar av metan- och ammoniakutsläpp, med relaterade hälsofördelar på över 5,5 miljarder euro per år. En reglering av de största anläggningarna för uppfödning av boskap, fjäderfän och grisar kommer att leda till en årlig minskning med minst 319 kiloton (kt) metan och 154 kt ammoniak. Kostnaderna för att leva upp till kraven uppskattas till cirka 265 miljoner euro per år.

Den administrativa bördan för gruvföretagen har uppskattats till mellan 1 miljon euro/år och 19 miljoner euro/år och för batterifabrikerna till mellan 0,1 miljon euro/år och 3 miljoner euro per år.

1.4.2 Konsekvenser för Sverige

Det är angeläget att konsekvenserna av förslagen analyseras utifrån vad det får för effekter i Sverige. Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk har därför fått i uppgift att senast den 3 juni 2022 ta fram en konsekvensanalys av förslagen i direktivet. Dessutom har Miljödepartementet för avsikt att hålla ett EU-sakråd i början av juni för att berörda aktörer, som komplement till remitteringen av förslaget, ska få möjlighet framföra synpunkter muntligen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen har klimatomställningen som prioritering och välkomnar att kommissionen lagt fram ett förslag till revidering av IED för att stärka omställningen till en klimatneutral och cirkulär ekonomi i linje med de övergripande målsättningarna i den europeiska gröna given, vilket innebär att omvandla EU till en rättvis och välmående ekonomi som är modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig och där ekonomisk tillväxt är frikopplad från resursanvändning. Regeringen anser att revideringen av IED är viktig för genomförandet av handlingsplanen för nollföröreningar liksom av andra strategier och handlingsplaner på miljöområdet.

Regeringen är positiv till ambitionen att förbättra effektiviteten av direktivet och de åtgärder som vidtas för att minska utsläppen av föroreningar, såsom

till exempel mikroplaster och skadliga ämnen. Ambitionen att öka effektiviteten välkomnas, IED behöver ha ett större fokus på att möjliggöra och främja spridning av de nya tekniker som nu tas fram inom ramen för den gröna omställningen. Krav i direktivet som inte är motiverade från miljösynpunkt och reglering som blir onödigt komplicerad bör undvikas.

Flera av förslagen syftar till att likrikta genomförandet och tillämpningen av direktivet inom EU, vilket regeringen anser är positivt om det utformas så att det främjar likvärdiga konkurrensvillkor eftersom det är viktigt att svenska anläggningar med höga miljöambitioner inte ska behöva uppleva konkurrensnackdelar. Förslaget innehåller även regelförenklingar, vilket är positivt.

Regeringen anser att det är angeläget att IED får ett tydligare omställnings- och innovationsperspektiv än i dag för att ständigt förbättra och förnya tillämpliga tekniker och sprida dem som bidrar till minskad miljöpåverkan liksom låga utsläpp av växthusgaser. Nya banbrytande tekniker och lösningar kommer vara avgörande för att minska utsläpp och miljöpåverkan.

Regeringen är generellt positiv till ett ökat fokus på resurshushållning och utfasning av skadliga ämnen, och välkomnar IED som ett verktyg för att genomföra handlingsplanen för cirkulär ekonomi. Gemensamma krav inom EU avseende resurshushållning innebär en möjlighet till ökad förutsebarhet för industrin genom att de krav som ställs på industriverksamheter blir mer likartade mellan olika medlemsstater. Det kan förenkla miljöprövningen både för prövningsmyndigheter i de enskilda medlemsstaterna och för de företag som bedriver verksamhet i flera olika länder inom EU. Vid fastställandet av krav på resurshushållning bör hänsyn till olika miljöaspekter kunna tas med en viss flexibilitet, utifrån syftet att minska den totala miljöpåverkan och för att främja teknik som även minskar växthusgaser. Det bör även beaktas att förutsättningarna skiljer sig för olika produkter och materialkvaliteter. Det är viktigt för regeringen att krav om energieffektivisering och vattenförbrukning inte utgör ett hinder för den gröna omställningen eller leder till konkurrensnackdelar för svensk energiintensiv industri. Det är viktigt att kraven även fortsatt ger industrin goda möjligheter att ställa om till mer hållbar produktion.

Regeringen bedömer att EU-gemensamma krav på miljöledningssystem och omställningsplaner kan bidra till att tydliggöra industrins långsiktiga arbete med den gröna omställningen. Regeringen anser dock att det behöver förtydligas hur omställningsplaner ska användas och anser att det kan vara ett medel för industrins interna förbättringsarbete. Regeringen anser att kraven bör utformas så att regleringen på ett effektivt sätt bidrar till klimat- och miljönytta och anser åtgärderna bör utformas så att de inte medför oproportionella kostnader eller administrativ börda för berörda aktörer.

Regeringen välkomnar i huvudsak de förslag som har lagts för att minska industrins klimatpåverkan. Regeringen anser dock att det tydligare bör framgå att klimatpåverkan ska beaktas i bedömningen av vad som utgör

bästa tillgängliga teknik så att IED är samstämmigt med annan EU-reglering på klimatområdet och inte blir ett hinder i omställningen. Det är viktigt att det finns en flexibilitet i avvägningen mellan olika miljöaspekter, utifrån syftet att minska den totala miljö- och klimatpåverkan.

Regeringen ser fördelar med att direktivets tillämpningsområde utökas till att omfatta fler branscher och att fler verksamheter regleras, eftersom det kan ge mer likvärdiga konkurrensvillkor inom EU med likvärdiga miljökrav. Det är dock ännu för tidigt att bedöma alla effekter av inkludandet av utvinningsindustrier och detta behöver regeringen analysera närmare, till exempel möjligheten att fastställa gränsvärden för utvinningsindustriernas utsläpp till följd av olika bakgrundsvärden. Det är också viktigt för regeringen att alltför små verksamheter inte åläggs orimliga krav. Avseende batterifabriker ser regeringen fördelar med att dessa inkluderas i direktivet men önskar att utöka omfattningen till fler typer av batterier än litiumjonbatterier. Fler batterityper kommer att vara nödvändiga för elektrifieringen framöver. Regeringen anser generellt att tröskelvärden ska utgå ifrån storleken på den miljöpåverkande produktionen. Inkluderande av ytterligare industrier i direktivet bör också utgå från storleken på den totala miljöpåverkan och att det finns tillräckligt många jämförbara anläggningar i EU.

Regeringen ser positivt på att kommissionen förslagit att djurhållande verksamheter regleras i särskilda föreskrifter som är mindre ingripande än för andra industriverksamheter. Det är viktigt att storleken på de djurhållande verksamheter som enligt förslaget ska omfattas av direktivets krav är rimliga. Regeringen anser det också viktigt att de krav som ställs är rimliga och inte äventyrar livsmedelsförsörjningen och jordbrukets konkurrenskraft. Utformningen av krav behöver också vara samstämmig med andra EU-regleringar så att onödig dubbelreglering undviks.

Regeringen välkomnar de föreslagna åtgärderna för att tillgängliggöra information bland annat genom att digitalisering. Det kan ge mer information om vad som utgör bästa tillgängliga teknik. Åtgärderna bör vara proportionella och vägas mot behovet av att minimera företagens administrativa börda. Regeringen ser också positivt på de föreslagna åtgärderna för att underlätta allmänhetens deltagande i processer. Det bör bevakas att regler om skadestånd, preskription och sanktioner blir väl avvägda.

Förslaget kommer troligen att förhandlas under Sveriges EU-ordförandeskap den 1 januari till och med den 30 juni 2023.

Utgångspunkten för regeringen i denna förhandling är att eventuella ökade kostnader för staten och de statliga myndigheterna i Sverige ska tas inom budgetramen och att ökade kostnader för EU ska tas genom omprioriteringar inom ramen för EU:s långtidsbudget.

Inte kända ännu.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända ännu.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringskansliet (Miljödepartementet) har remitterat förslaget till direktiv med svarstid senast den 15 augusti 2022. Ett EU-sakråd ska hållas den 9 juni 2022.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslagen är artikel 192.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter ordinarie lagstiftningsförfarande med Europaparlamentet enligt artikel 294 EUF-fördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen framhåller att målet med direktivet är en hög skyddsnivå för miljön och att det inte kan uppnås på medlemsstatsnivå. Eftersom föroreningar är gränsöverskridande nås målen med förslaget bäst genom reglering på EU-nivå. Kommissionen har också bedömt att de kostnader som förslagen ger upphov till är betydligt lägre än de fördelar för miljö och hälsa som förslagen leder till. Kommissionen anser därför att förslaget är förenligt med proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rådsförhandlingar kommer att ske i rådsarbetsgruppen för miljö. Förhandlingar i rådet kommer att inledas under våren 2022 under det franska ordförandeskapet.

BAT (Best Available Technology) står för bästa tillgängliga teknik. Vad som utgör bästa tillgängliga teknik beskrivs i dokument som kallas BAT-referensdokument och i BAT-slutsatser. Av BAT-slutsatserna framgår gränsvärden för utsläpp (BAT-AEL) och gränsvärden för resurshushållning (BAT-AEPL) som är förknippade med bästa tillgängliga teknik.